

פסקי דין ממו"ר הגאון רבי ברוך יצחק לוין זצ"ל

רב ור"מ "מקור חיים"

מייסד וראש בית הדין לממונות בירושלים

בנידון

קבלת עדים כשבית הדין אינם מבינים את שפתם

המקורות להלכה

גרסינן במשנה מכות ו' צ' אין הסנהדרין שומעין מפי התורגמן. ושם הני לעוזי דחתו לקמי' דרצא אוקי רצא תורגמן צינייהו. ופריך והיכי עזיד הכי והתנן שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן, ומשני רצא מידע הוה ידע מה דהוו אמרי ואהדורי הוא דלא הוה ידע. ע"כ.

וצריטב"א מציא מחלוקת הראשונים אם הני לעוזי הוה צעלי הדין או עדים. וציארנו בחידושינו לרמב"ם סנהדרין דפליגי מה דאין צי"ד שומעין מפי התורגמן, אם זה דין בעדים, כיון דכתיב על פי שנים עדים, דעדים שאין מעידין בעלמם הם פסולים לעדות מדכתיב על פי שנים עדים, כשם שדרשינן מפיהם ולא מפי כתבם, דזה פסול בעדים שאין כאן עדים, או שאין חסרון בעדים, דהלא הם מעידים צפיהם, אלא דזה דין צדיינים כיון שאין מצינים מה שהעדים מעידים אינם יכולים לדון עפ"י עדותם, לפיכך אי נימא דהנהו לעוזים צע"ד הוה ע"כ אין זה פסול בעדים אלא חסרון צדיינים, דצעלי דצרים אם יש הסכמה ציניהם יכולים לשלוח את טענותיהם ע"י כתב, וע"כ דזה שאינם מצינים את שפתם של צעלי הדצרים זה חסרון צדיינים ולא מטעם מפיהם ולא מפי כתבם, מפיהם ולא מפי התורגמן, וכיון דאין זה חסרון בעדים אלא צדיינים, ה"ה אם צעלי דצרים הם לעוזי, הרי זה כמו שהעדים הם לעוזי, כיון שהדיינים אינם מצינים את השפה, דא ודא אחת היא. אבל לפי הראשונים דהנהו לעוזי עדים הוה, ולפי מה שמבואר במשנה דהחסרון הוא מדכתיב על פי שנים עדים, לכן הפסול הוא בעדים, אבל בצעלי דצרים אין שום פסול מפיהם כמוצן, לכן אם צע"ד הם לעוזי אלא שהדיינים אינם מצינים את שפת צעלי הדין, יש עלות לזה.

ובחזו"מ סי' יז סעי' ו' צה"ל דיינים: לא יהיה הדיין שומע מפי המתורגמן. וצבאורים ס"ק יז: ומה שאנו נוהגים כשצאים הלועזים מארץ תורגמה ואין הצי"ד מכיר לשונם כלל שדנים ע"י מתורגמן, כתבה הסמ"ע הואיל ויש צי"ד קצוע הו"ל כקבלו עלייהו ואין אחר הקבלה כלום. והצ"ח כתב הואיל ואי אפשר צענין אחר מותר, דלא בצביל זה יהיה עולם של הפקר. וצתומים ס"ק ו' מציא תשובת הגאונים סי' קע: צדיני נפשות אין דנים עפ"י מתורגמן אבל צדיני ממונות דנים עפ"י מתורגמן לחייב החייב ולזכות הזכאי,

דדוקא צד"נ אין דניס דאין אנו אחראים לדונס, ואדרבא והלילו העדה כתיב. ומסיק התומים דאין לזוז מדצריהם שכל דצריהם דצרי קצלה. עכ"ל.

וצהלי עדות סי' כח כתב התומים שכל זה שכתב לענין צע"ד אמור גם לענין עדים. ושם צעוצדא דרבא הגם שהוא היה הרב של מחוזא וקבלו את רבא, י"ל אפי' לסמ"ע שהיה שם צי"ד אחר שהצינו וידעו גם לדבר, משא"כ אם אין צי"ד אחר שידע ומכיר לשונם יכולים לדון, כיון שאין זה פסול בעדים אלא צדיינים דניס דיני ממונות ע"י מתורגמן, דלא צעציל זה יהיה עולם של הפקר.

ונראה דגם לגאונים אין זה פסול בעדים אלא דין צדיינים, משו"ה מחלקים בין דיני נפשות לדיני ממונות, אצל אם היה זה פסול בעדים, וכי אם אין עדים כשרים ידונו בעדים פסולים שלא יהיה עולם של הפקר. ועיי' בשער המשפט סי' יז ס"ק ג שהציא בשם תשו' הרדצ"ז ח"א סי' שלא שהסכים לדצרי הצ"ח וסיים שם: ומזה הטעם אני אומר דאי ליכא תורגמן כלל שומעין טענותיהן ע"י רמיזות ותנועות ודנין עליהם. ולפי מה שהסקנו גם בעדים הלעוזים אותו הדין.